

Αθήνα 13 Μαρτίου 2025

Ερώτηση

Προς τους κκ. Υπουργούς Δικαιοσύνης, Εξωτερικών, Εσωτερικών, Μετανάστευσης και Ασύλου, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Προστασίας του Πολίτη

ΘΕΜΑ: Υλοποίηση των συστάσεων του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης επισκέφθηκε την Ελλάδα μεταξύ 3-7 Φεβρουαρίου 2025 και δημοσίευσε τις συστάσεις του στις 11 Φεβρουαρίου 2025 (Βλ άρθρο, 11.2.2025, Greece: the Commissioner calls for accountability for human rights violations committed at the borders and intensified efforts to honour the human rights of Roma).

Σε αυτές κατ' αρχή «τόνισε τις σημαντικές διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για το τραγικό ναύαγιο της Πύλου τον Ιούνιο του 2023, στο οποίο εκτιμάται ότι έχασαν τη ζωή τους 750 άνθρωποι και ενθάρρυνε τις αρχές να αναλάβουν αποφασιστική δράση για να διασφαλίσουν την απόδοση κατάλληλων ποινικών και πειθαρχικών ευθυνών».

Στη συνέχεια αναφέρθηκε στις πληροφορίες που του δόθηκαν «για συνεχείς συνοπτικές επιστροφές, συχνά συνοδευόμενες από βία, τόσο στα χερσαία όσο και στα θαλάσσια σύνορα» για να καταλήξει πως «υπό το φως των πρόσφατων αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ... για την ύπαρξη συστηματικής πρακτικής «επαναπροωθήσεων» υπηκόων τρίτων χωρών από τις ελληνικές αρχές, ο Επίτροπος κάλεσε την Ελλάδα να υιοθετήσει μια προσέγγιση μηδενικής ανοχής και να αποδοθούν ευθύνες στους υπευθύνους».

«Ο Επίτροπος ασχολήθηκε επίσης με θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ρομά και έδωσε ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα επαρκούς στέγασης και αστυνομικής βίας... Ο Επίτροπος σημείωσε την ανάγκη να ξεπεραστούν τα εμπόδια στην τοπική εφαρμογή της στρατηγικής για τους Ρομά και την ανάγκη να ενισχυθεί η συμμετοχή των μελών της κοινότητας των Ρομά στο σχεδιασμό, στην εφαρμογή και στην παρακολούθηση των σχετικών μέτρων. Κατά την επίσκεψή της σε οικισμό στο Χαλάνδρι, η Επίτροπος παρατήρησε ότι, παρά τις προσπάθειες που αναπτύσσουν οι κάτοικοί του και ο δήμος, οι συνθήκες στέγασης παραμένουν άθλιες και οι κοινότητες Ρομά που ζουν εκεί αντιμετωπίζουν συνεχείς διακρίσεις στην καθημερινή τους ζωή. Όπως δήλωσε σε βίντεο που καταγράφηκε κατά την επίσκεψή του στο Χαλάνδρι, «όλοι μας, σε όλη την Ευρώπη, πρέπει να αφυπνιστούμε για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι Ρομά. Πρέπει να συνεργαστούμε μαζί τους για να τιμήσουμε και να σεβαστούμε τα ανθρώπινα δικαιώματά τους»».

Τέλος, ο Επίτροπος αναφέρθηκε «στο επιδεινούμενο περιβάλλον για τους δικηγόρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζουν ευάλωτα άτομα, καθώς και για τους δημοσιογράφους που διεξάγουν έρευνες. Υπενθυμίζει ότι είναι απαραίτητο για ισχυρά κράτη που βασίζονται στο κράτος δικαίου να εκτιμάται και να υποστηρίζεται ο ρόλος και το έργο της κοινωνίας των πολιτών και των μέσων ενημέρωσης. Παρατηρεί επίσης ότι οι εισαγγελικές υπηρεσίες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι διεξάγονται αποτελεσματικές έρευνες σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Τα θέματα αυτά αποτελούσαν συνέχεια σε 4 σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) τον Ιανουάριο 2025 (βλ. αριθμ. Αποφάσεις Α.Ρ.Ε. c. GRÈCE (Requête no 15783/21), G.R.J. c. Grèce, Requête no 15067/21 (décision d'irrecevabilité), European Court of Human Rights (44758/20)

- E.C.H.R. - Judgment (Merits and Just Satisfaction) in the case of 44758/20 PANAYOTOPOULOS AND OTHERS v. GREECE of 21 January 2025, CEDH, Cour (Première Section), DIMITRAS ET AUTRES c. GRÈCE, 4 juillet 2017, 59573/09, 65211/09)

Στις 7 Ιανουαρίου 2025, το ΕΔΔΑ δημοσίευσε 2 αποφάσεις του στις οποίες αποφαινόταν πως οι επαναπροωθήσεις που πραγματοποιούνται υπό συνθήκες που θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη ζωή αποτελούν «*συστηματική πρακτική*» των ελληνικών Αρχών, ότι η ελληνική Δικαιοσύνη δεν διερευνά αποτελεσματικά υποθέσεις επαναπροώθησης αφού «*από τις πληροφορίες που υπέβαλε η ίδια η Κυβέρνηση, προκύπτει με σαφήνεια ότι όλες οι υποθέσεις στις οποίες οι αρμόδιοι εισαγγελείς εκκίνησαν ποινική διερεύνηση, αρχειοθετήθηκαν*» και άρα «*το Δικαστήριο θεωρεί ότι η κατάσταση αυτή είναι τέτοια που εγείρει σοβαρές αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητα των ποινικών διαδικασιών*», ενώ επίσης δέχθηκε πως η Εθνική Αρχή Διαφάνειας δεν αποτελεί ανεξάρτητη αρχή. Αντίθετα, το ΕΔΔΑ, σε μια σπάνια διαδικασία, ρώτησε το Συνήγορο του Πολίτη, την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, που απάντησαν και οι τρεις πως υπάρχει «*συστηματική πρακτική επαναπροωθήσεων*», κάτι που σημειώνει το ΕΔΔΑ έχουν επίσης αναφέρει σε εκθέσεις τους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης, η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Ομάδα Εργασίας στον ΟΗΕ για την Αυθαίρετη Κράτηση, ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μεταναστών (σε 2 εκθέσεις του), η Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ για την Οικουμενική Περιοδική Εξέταση της Ελλάδας και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τις Αναγκαστικές Εξαφανίσεις.

Στις 21 Ιανουαρίου 2025, το ΕΔΔΑ δημοσίευσε απόφασή για πολλαπλές παραβιάσεις της Ελλάδας αναφορικά με τη ρατσιστική κακομεταχείριση τριών Ρομά και τις πολλαπλές ελλείψεις των διοικητικών και ποινικών ερευνών, που είχε άλλωστε διαπιστώσει και ο Συνήγορος του Πολίτη, αλλά και, σε μια σπάνια για τα ελληνικά δεδομένα απόφαση, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών.

Οι αποφάσεις καταδίκης της Ελλάδας για μια επαναπροώθηση και για τη ρατσιστική βία κατά των Ρομά υποχρεώνουν τώρα τη χώρα να υποβάλει στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μέχρι το φθινόπωρο του 2025 σχέδια δράσης για τη συμμόρφωση με τις αποφάσεις αυτές, τόσο με επανεξέταση των διοικητικών και ποινικών ερευνών όσο και με παράθεση γενικών μέτρων για αποφυγή νέων επαναπροωθήσεων και ρατσιστικής βίας κατά των Ρομά. Η κυβέρνηση προφανώς δεν μπορεί πια ισχυρίζεται πως «δεν γίνονται επαναπροωθήσεις» ή «δεν υπάρχει αστυνομική βία κατά των Ρομά».

Επίσης, στις 16 Ιανουαρίου 2025, το ΕΔΔΑ έκρινε κατ' αρχή παραδεκτή και κοινοποίησε στην κυβέρνηση προσφυγή για τη μεροληπτική αρχειοθέτηση από Αντεισαγγελέα Αρείου Πάγου μήνυσης κατά δυο εισαγγελέων που είχαν παραπέμψει καταχρηστικά σε δίκη εκπρόσωπο ΜΚΟ για δήθεν υπεξαίρεση αποζημίωσης του ΕΔΔΑ, ο οποίος αθώωθηκε.

Κατόπιν των παραπάνω, ερωτώνται οι κύριοι Υπουργοί

- 1) Ποια συγκεκριμένα μέτρα πήραν ή σχεδιάζουν να πάρουν άμεσα για την εφαρμογή καθεμιάς από τις συστάσεις του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα;
- 2) Ειδικότερα, για ποιο λόγο εμποδίζεται η υλοποίηση του πιλοτικού σχεδίου για τη μετεγκατάσταση του πληθυσμού Ρομά Χαλανδρίου, ανά οικογένεια, στον αστικό ιστό, με απόρριψη της σχετικής πρότασης χρηματοδότησης του;
- 3) Ποια συγκεκριμένα μέτρα πήραν ή σχεδιάζουν να πάρουν άμεσα για τη συμμόρφωση με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ για την οποία πρέπει να υποβληθούν σχεδίων δράσης στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης;

- 4) Επιπρόσθετα, με δεδομένο πως οι καταγγελίες των Ανεξάρτητων Αρχών της χώρας και των Οργάνων Παρακολούθησης των Συμβάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΗΕ αλλά και κυρίως οι καταδίκες από το ΕΔΔΑ, για αστυνομική βία, επαναπροωθήσεις και παρενόχληση και διώξεις υπερασπιστών ανθρώπινων δικαιωμάτων με παράλληλη ατιμωρησία, που αναφέρουν όλες *«αναποτελεσματικότητα της διερεύνησης των καταγγελιών από τη Δικαιοσύνη»*, πλήττουν βαθύτατα το κράτος δικαίου της χώρας, σκέπτεται η κυβέρνηση να ζητήσει από την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου να αναλάβει πρωτοβουλίες που θα εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα της διερεύνησης αυτού του είδους των καταγγελιών;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Δημήτριος Τζανακόπουλος

Αλέξανδρος (Αλέξης) Χαρίτσης

Ευτυχία (Έφη) Αχτσιόγλου

Θεοπίστη (Πέτη) Πέρκα

Αθανάσιος (Νάσος) Ηλιόπουλος

Ευκλείδης Τσακαλώτος

Χουσεΐν Ζεϊμπέκ

Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου